

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av vissa lagar som gäller undervisningsväsendet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om grundläggande konstundervisning, lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor samt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet skall ändras.

Det föreslås att övergångsbestämmelserna om avgångsbidrag som betalas på grund av avslutat anställningsförhållande och om utbildningsstöd stryks i lagen om grundläggande utbildning och i gymnasielagen. Till lagen om grundläggande utbildning och gymnasielagen skall fogas ett bemyndigande med stöd av vilket också utbildningsstyrelsen kan utfärda föreskrifter om behörighetsvillkoren för rektorer och lärare.

Till lagen om grundläggande konstundervisning föreslås bli fogat bestämmelser en-

ligt vilka avtal som utbildningsanordnaren ingått med elevernas hemkommuner och andra utbildningsanordnare kan beaktas vid antagningen av elever och vid fastställandet av elevavgifter.

Det föreslås att försöket med utbildning på ungdomsstadiet fortsätts så att nya studerande kan antas till försöksenheterna åren 2000 och 2001.

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet skall ändras så att också de temporära yrkeshögskolornas kostnader beaktas vid sidan av de ordinarie yrkeshögskolornas kostnader när priserna per enhet för yrkeshögskolorna för år 2001 bestäms.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Allmänt

Lagstiftningen om utbildning reviderades i sin helhet genom den lagstiftning som trädde i kraft vid ingången av 1999. De viktigaste nya lagarna är lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998), lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av

staten och privata (634/1998) samt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998). Samtidigt som ovan nämnda lagar gavs ändrades ett drygt tiotal andra lagar om undervisningsväsendet. De nya lagarna om universiteten (645 och 646/1997) trädde i kraft den 1 augusti 1998.

I samband med verkställigheten av ovan nämnda lagar har det framkommit vissa tillämpningsproblem, överlappningar och andra missförhållanden i samband med lagarnas bestämmelser. I denna proposition ingår förslag till ändring av vissa bestämmelser i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om grundläggande

konstundervisning samt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Ändringar föreslås också i lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor (638/1998), som gavs i samband med totalrevideringen av utbildningslagstiftningen.

Med de ändringar som föreslås i lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor fortsätts försöket med utbildning på ungdomsstadiet. Detta sker genom att antagning av nya studerande till försöksenheter blir möjlig också under åren 2000 och 2001. I sak och till betydelsen är de övriga ändringarna rätt små och i en del fall är det närmast fråga om lagtekniska korrigeringar i bestämmelserna. För innehållet i ändringarna redogörs närmare nedan.

1.2. Ändringar som gäller betalning av avgångsbidrag och utbildningsstöd

Nuläge

I den nya lagen om grundläggande utbildning och gymnasielagen ingår inte bestämmelser om personalens rättigheter och förmåner i samband med anställningsförhållandet. Undervisningspersonalens rättsliga ställning samt rättigheter och förmåner bestäms enligt allmänna författningar om personalen och tjänstekollektiv- och kollektivavtal som ingåtts om anställningsförhållandet. Enligt 53 § 2 mom. *lagen om grundläggande utbildning* och 43 § 2 mom. *gymnasielagen* har dock de tjänsteinnehavare och befattningshavare, arbetstagare samt timlärare som när lagarna träder i kraft arbetar i skolor och läroanstalter som varit verksamma med stöd av de tidigare lagar som upphävts genom lagarna och som när lagarna träder i kraft har rätt till avgångsbidrag, utbildningsstöd, periodisk ersättning och lön på indragningsstat, fortfarande rätt till nämnda förmåner enligt de bestämmelser som gäller när lagarna träder i kraft.

Rektorer och lärare i grundskolan och gymnasiet samt vissa andra tjänsteinnehavare och arbetstagare inom undervisningsväsendet har oavsett arbetsgivare jämställts med statstjänstemän i fråga om skyddet vid anställningsförhållandets upphörande. Största delen av nämnda tjänsteinnehavare och ar-

betstagare har varit med bl.a. i statstjänstemännens avgångsbidragssystem, trots att endast en liten del av dem är statstjänstemän. Att rektorerna och lärarnas förmåner bestäms enligt det system som gäller statstjänstemän har historiska orsaker.

Enligt 41 § statstjänstemannalagen (750/1994) skall till en tjänsteman som stått i långvarigt anställningsförhållande till staten betalas avgångsbidrag, om anställningsförhållandet har upphört till följd av att han blivit uppsagd med stöd av lagens 27 § och det på grund av hans ålder eller av annan orsak är svårt för honom att få ett nytt arbete. Om avgångsbidrag och om förutsättningarna för beviljande av sådant bidrag bestäms närmare genom förordning. Om anställningsförhållandet fortsätter, betalas till tjänstemannen personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt vad som stadgas genom förordning. Närmare bestämmelser om avgångsbidrag och utbildningsstöd ingår i förordningen om avgångsbidrag för statstjänstemän (999/1994). Enligt 42 § statstjänstemannalagen avgörs ärenden som gäller avgångsbidrag och utbildningsstöd av statskontoret på ansökan. Via statens avgångsbidragssystem betalades år 1998 avgångsbidrag till två grundskole- och gymnasielärare till ett sammanlagt belopp av drygt 26 000 mark samt yrkesutbildningsbidrag till 845 lärare till ett sammanlagt belopp av 1 121 000 mark.

Enligt 1 § lagen om utbildnings- och avgångsbidragssystem (537/1990) betalas med anledning av att ett arbets- eller tjänsteförhållande har upphört till arbetstagare samt tjänsteinnehavare i kommuner, kommunalförbund (samkommuner), evangelisk-lutherska och ortodoxa kyrkan, församlingar, församlingsförbund och andra kyrkliga samfundigheter avgångsbidrag samt, om arbets- eller tjänsteförhållandet fortsätter, personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt vad som stadgas i lagen och bestäms i utbildnings- och avgångsbidragssystemets stadgar. De förmåner som betalas ur utbildnings- och avgångsbidragssystemet motsvarar förmånerna i avgångsbidragssystemet för statstjänstemän. Timlärare jämställs med tjänsteinnehavare.

Med undantag av statstjänstemän och personal i vissa privata skolors tjänst hör rektorer, lärare och vissa andra tjänsteinnehavare och arbetstagare i grundskolan och gymnasiet således till båda ovannämnda system.

I samband med tillämpningen av 53 § 2 mom. lagen om grundläggande utbildning och 43 § 2 mom. gymnasielagen har det uppstått oklarhet om enligt vilket avgångsbidragssystem avgångsbidrag och utbildningsstöd skall beviljas när det gäller en person som uppfyller villkoren för att erhålla nämnda förmåner först efter år 1998. Statskontoret, som sköter det statliga avgångsbidragssystemet, och Utbildnings- och avgångsbidragsfonden har i praktiken kommit överens om att andra sökande än statstjänstemän hänvisas att söka nämnda förmåner hos Utbildnings- och avgångsbidragsfonden.

Ändringsförslag

För att eliminera tolkningsproblemen och avskaffa ett onödigt överlappande system med avgångsbidrag och utbildningsstöd föreslås att 53 § 2 mom. lagen om grundläggande utbildning och 43 § 2 mom. gymnasielagen ändras så att rätten till avgångsbidrag och utbildningsstöd inte längre nämns. I framtiden skall endast statliga tjänstemän höra till det statliga avgångsbidragssystemet. Sådana förmåner som beviljats innan de föreslagna ändringarna träder i kraft skall dock betalas enligt de gällande bestämmelserna.

De föreslagna ändringarna innebär ingen försämring i förmånerna eller rättigheterna för rektorerna, lärarna och den övriga personalen i grundskolan och gymnasiet och inverkar inte heller på skyldigheterna för de utbildningsanordnare som fungerar som arbetsgivare.

1.3. Bemyndigande att utfärda föreskrifter om behörighetsvillkor

Nuläge

Enligt 37 § 3 mom. lagen om grundläggande utbildning och 30 § 3 mom. gymnasielagen bestäms om behörighetsvillkoren för rektor och lärare genom förordning. Vederbörande ministerium kan bevilja dispens från dessa villkor. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektorer och lärare finns samlade i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998). I förordningens 9 och 21 § bestäms också om utbildningsstyrelsens behörighet att utfärda vissa föreskrif-

ter om behörighetsvillkoren som komplement till förordningen.

I förordningens 9 § bestäms om de språkkunskaper som fordras av lärare i grundläggande utbildning och förskoleundervisning. Om undervisningsspråket är ett annat än skolans undervisningsspråk eller om det är fråga om undervisning som ordnas i en sådan skola som avses i 10 § 4 mom. lagen om grundläggande utbildning, kan undervisningen, enligt paragrafens 2 mom., också meddelas av en person som behärskar det språk som används i undervisningen. Utbildningsstyrelsen bestämmer vid behov hur språkkunskaperna skall visas. Behörig att ge undervisning i en sådan skola eller läroanstalt som avses i 10 § 4 mom. lagen om grundläggande utbildning och 6 § 3 mom. gymnasielagen, undervisning som baserar sig på steinerpedagogik samt grundläggande utbildning och gymnasieutbildning som ordnas utomlands är enligt förordningens 21 § 1 mom. utöver vad som föreskrivs i denna förordning även den som har slutfört studier som av utbildningsstyrelsen anses tillräckliga. Utbildningsstyrelsens beslut om tillräckliga studier kan också gälla en enskild person. Utbildningsstyrelsen har med stöd av nämnda bestämmelser utfärdat närmare föreskrifter om de villkor som avses i bestämmelserna.

Enligt 80 § 1 mom. i den nya grundlagen, som trädde i kraft vid ingången av mars 2000, kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Enligt paragrafens 2 mom. kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämde frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande skall vara exakt avgränsat.

I lagen om grundläggande utbildning och i gymnasielagen ingår ingen bestämmelse som skulle bemyndiga utbildningsstyrelsen att utfärda närmare föreskrifter om behörighetsvillkoren för rektorer och lärare. Eftersom nämnda föreskrifter av utbildningsstyrelsen endast gäller en mycket liten grupp av grundskolans och gymnasiets lärare och i vissa fall även enskilda lärare, föreligger inga skäl att ta in de rättsnormer som ingår i föreskrifterna i förordning.

Ändringsförslag

Det föreslås att till 37 § 3 mom. lagen om grundläggande utbildning och 30 § 3 mom. gymnasielagen fogas en bestämmelse om bemyndigande, med stöd av vilken utbildningsstyrelsen kan utfärda närmare föreskrifter om behörighetsvillkoren för rektorer och lärare. Samtidigt föreslås att uttrycket "vederbörande ministerium" i nämnda paragrafer ändras till "undervisningsministeriet".

1.4. Ändringar som gäller antagningen till och elevavgifter för grundläggande konstundervisning

1.4.1. Elevantagning

Nuläge

Lagen om grundläggande konstundervisning ersatte den tidigare lagen om grundundervisning i konst från 1992 (424/1992) och lagen om musikäroanstalter från 1995 (516/1995). Enligt 1 § lagen om grundläggande konstundervisning är grundläggande konstundervisning sådan målinriktad och från nivå till nivå fortskridande undervisning inom olika områden av konsten som i första hand riktar sig till barn och unga och som samtidigt ger eleverna förmåga att uttrycka sig och söka sig till yrkesutbildning och utbildning på högre nivå inom konstområdet i fråga. Bestämmelser om yrkesutbildningen inom olika konstområden ingår i lagen om yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och lagen om yrkeshögskolestudier. År 1998 berördes ca 80 000 elever av grundläggande konstundervisning. Undervisningen var till största delen grundläggande musikundervisning. Antalet utbildningsanordnare med statsandel var ca 90.

I samband med verkställandet av lagen om grundläggande konstundervisning har det framkommit vissa tolkningsproblem. En del av problemen är sådana att de också gällde den tidigare lagstiftningen.

Enligt 6 § lagen om grundläggande konstundervisning, som gäller elevantagningen, beslutar utbildningsanordnaren om antagning av elever. Likvärdiga antagningsgrunder skall tillämpas på samtliga sökande. Vid tillämpningen av nämnda bestämmelser har det visat sig råda ovisshet om vad som avses med likvärdiga antagningsgrunder. Det har framförts olika tolkningar bl.a. om huruvida

avtal mellan kommunerna om elevplatser och finansiering av verksamheten kan beaktas så, att sökande som kommer från kommuner som ingått avtal kan ges företräde. En del har tolkat bestämmelserna så att kommunerna på grund av andra mening i nämnda 6 § inte genom avtal på ett bindande sätt kan besluta om de kommunvisa elevplatskvoterna. Flera utbildningsanordnare har dock ingått avtal med en eller flera kommuner om att reservera elevplatser för sökande från avtalskommunerna. Riksomfattande statistik över sådana avtal saknas.

I regeringens proposition med förslag till lagstiftning om utbildning konstateras i detaljmotiveringen för 6 § lagen om grundläggande konstundervisning att likvärdiga antagningsgrunder och övriga i regeringsformen stadgade grunder skall iakttas vid elevantagningen. Enligt 5 § 2 mom. regeringsformen, som innehöll förbud mot diskriminering, får ingen utan godtagbart skäl ges en annan ställning på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som hänför sig till hans person. Som annan orsak som hänför sig till personen har i juridisk litteratur och i rättspraxis ansetts också personens boningsort. En till ordalydelsen exakt motsvarande bestämmelse ingår i 6 § 2 mom. i den nya grundlagen.

Att ordna grundläggande konstundervisning är en frivillig uppgift för kommunerna. Den statsandel som beviljas för grundläggande konstundervisning täcker endast en del, som mest 57 procent, av de kalkylmässiga kostnaderna. På undervisningsministeriet har 6 § lagen om grundläggande konstundervisning tolkats så i förhållande till 5 § 2 mom. regeringsformen att kommunerna kan ingå avtal om elevantagningen och om fördelning av kostnaderna i anslutning till detta och att ett avtal om elevantagning kan anses vara ett sådant i regeringsformen avsett godtagbart skäl att avvika från huvudregeln om att sökande från olika kommuner skall behandlas på samma sätt. Det saknas dock rättspraxis som stöder tolkningens riktighet.

Ändringsförslag

För att klargöra bestämmelserna om elevantagning föreslås att 6 § lagen om grundläggande konstundervisning ändras. I det nya 2 mom. som fogas till paragrafen skall

bestämmas att eventuella avtal om elevantagning och elevplatser skall kunna beaktas vid antagningen av elever och de sökande som avses i avtalet skall kunna ges företräde vid antagningen. På motsvarande sätt skall den kommun som är utbildningsanordnare kunna ge företräde åt sökande från den egna kommunen. Bestämmelsen skall dock tillämpas bara i det fall att antalet sökande är fler än antalet elevplatser som skall besättas. På basis av bestämmelsen är det inte heller möjligt att hindra att andra sökande än de som omfattas av avtalet eller kommer från den egna kommunen söker till utbildningen. Alla de elever som antas skall dessutom alltid uppfylla den miniminivå kunskaper och färdigheter som fordras vid antagningen.

1.4.2 Elevavgifter

Enligt 12 § 1 mom. *lagen om grundläggande konstundervisning* kan skäligen avgifter för undervisningen tas ut av eleverna. Det är motiverat att den andel av kostnaderna som betalas av elevens hemkommun eller någon annan utbildningsanordnare skall kunna beaktas också när elevavgiften för en elev som kommer från kommunen i fråga bestäms. Detta är också för närvarande tillvägagångssättet i praktiken. För att det inte skall uppstå tolkningsproblem vid bestämmande av olikstora avgifter föreslås att det tas in en klagörande bestämmelse om saken i 12 § 1 mom. *lagen om grundläggande konstundervisning*.

1.5. Intagning av studerande till försök med utbildning på ungdomsstadiet

Nuläge

I anslutning till totalrevideringen av lagstiftningen om utbildning upphävdes *lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor* (391/1991), *nedan försökslagen*. Syftet med de försök som ordnats med stöd av nämnda lag var att inhämta erfarenheter för att utveckla utbildningen efter grundskolan. Tanken var att genom försöken utreda hur man genom samarbete mellan olika skol- och läroanstaltsformer kan medverka till att nivån på utbildningen efter grundskolan höjs, de förändrade behoven av kunskaper och färdigheter i samhället och arbetslivet tillfredsställs, smidiga och individuella studiehelheter bildas och

utbildningsmöjligheterna blir mångsidigare. Syftet med försöket var också att få information för att förbättra utbildningssystemets funktionsförmåga och utveckla förvaltningen.

Försökslagen upphävdes vid ingången av 1999 som obehövlig, eftersom gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning från nämnda datum i stor utsträckning gjorde det möjligt att genom beslut av utbildningsanordnarna själva tillämpa de lösningsmodeller som genomförts i försöken med utbildning på ungdomsstadiet. De ordinarie yrkeshögskolorna hade fått sin egen lagstiftning redan 1995 och man hade fattat beslut att omvandla de temporära yrkeshögskolor som var verksamma med stöd av försökslagen till ordinarie före år 2000. Nya försök skulle inte längre startas.

I lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor togs dock in övergångsbestämmelser om hur man skall gå till väga i fråga om pågående försök efter det att försökslagen upphävts. Enligt lagens 3 § tillämpas på de försök som då pågår och på de försök som inleds senast den 1 augusti 1998 bestämmelserna i den upphävda lagen i fråga om studier och examina inom försöket, intagning av studerande, ändring, komplettering och indragning av försökstillstånd samt avslutande av försök. I fråga om förvaltningen av en försöksenhet gällde vad som föreskrevs i den upphävda försökslagen, om inte de utbildningsanordnare som varit huvudmän för läroanstalterna i försöksenheten hade avtalat något annat eller om inte den utbildningsanordnare som varit huvudman för läroanstalterna i försöksenheten beslutat något annat. I 3 § lagen om upphävande av försökslagen ingick dessutom bestämmelser om försöksenhetens finansiering, förvaltningen av en tvåspråkig försöksenhet, den behörighet för fortsatta studier som studierna och examina inom försöket medför samt rätten för en studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen i ett yrkeshögskoleförsök att under samma år ta emot endast en studieplats som leder till högskoleexamen.

Enligt försökslagen och 3 § i lagen om upphävande av försökslagen har nya studerande kunnat antas till försöksutbildningen sista gången år 1999. På dessa studerande tillämpas den upphävda försökslagens bestämmelser om studier och examina ända tills den påbörjade utbildningen slutförts. I

försök med utbildning på ungdomsstadiet kan den grundläggande yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen innefatta mer sådana studier som hör till en annan utbildningsform än vad de nuvarande bestämmelserna och föreskrifterna om undervisningens innehåll i gymnasiet och yrkesutbildningen medger. Genom lagen om upphävande av försökslagen säkerställs möjligheterna att i försöksenheterna iaktta de bestämmelser och föreskrifter om studiernas omfattning och innehåll som skall tillämpas i försöket ända tills den påbörjade utbildningen avslutas. Genom lagen om upphävande av försökslagen säkras också att de examina som avläggs i försöken och den behörighet för fortsatta studier som de medför kvarstår såsom i den upphävda försökslagen.

När försökslagen upphävdes utgick man ifrån att verkningarna av försöken med utbildning på ungdomsstadiet på timfördelningen i gymnasiet och på den grundläggande yrkesutbildningen kan bedömas och behövliga ändringar göras under den övergångsperiod som avses i propositionen. I fråga om yrkesutbildningen fattade statsrådet i februari 1999 ett beslut om examinas uppbyggnad och de gemensamma studierna i den grundläggande yrkesutbildningen (213/1999). För gymnasieutbildningen har timfördelningen inte ändrats. Statsrådet har i den i december 1999 godkända planen för utveckling av utbildningen inom undervisningsministerietsförvaltningsområde och av forskningen vid universiteten för åren 1999-2004 fastställt att försöken med utbildning på ungdomsstadiet fortsätts. Undervisningsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att sammanställa en bedömning av erfarenheterna och resultaten av försöket med utbildning på ungdomsstadiet samt utarbeta förslag till fortsatta åtgärder före utgången av 2000. Avsikten är att arbetsgruppen bl.a. skall utreda ändringen av timfördelningen i gymnasiet.

Ändringsförslag

På basis av det ovan relaterade föreslås att till 3 § 2 mom. lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor fogas en bestämmelse enligt vilken studerande kan antas till försöken med utbildning på ungdomsstadiet också år 2000 och 2001. På dessa studerande tillämpas bestämmelserna

om studier och examina i den upphävda försökslagen tills de påbörjade studierna avslutats. På de studerande tillämpas också andra bestämmelser i nämnda lag, såsom bestämmelserna om intagning av studerande samt den behörighet för fortsatta studier som examina och studierna medför. Också i fråga om finansieringen av utbildningen skall dessa studerande behandlas på samma sätt som de studerande som tidigare antagits till försöksenheterna. Antagningen av nya studerande förutsätter inte att besluten om försökstillstånd ändras.

1.6. Beräkning av priserna per enhet för yrkeshögskolorna för år 2001

Nuläge

I 66 § 3 mom. lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet bestäms om de kostnader som skall användas vid beräkning av de priser per enhet som läggs till grund för statsfinansieringen till yrkeshögskolorna när priserna per enhet för 1999 fastställs. Priserna per enhet per studerande för nämnda år beräknades på basis av de faktiska kostnaderna per examen år 1997 i de ordinarie yrkeshögskolorna och i de temporära yrkeshögskolor som deltog i yrkeshögskoleförsöken. Det var nödvändigt att beakta kostnaderna i de temporära yrkeshögskolorna, eftersom användningen av enbart de ordinarie yrkeshögskolornas faktiska kostnader på grund av ett alltför smalt kostnadsunderlag hade snedvridit yrkeshögskolornas priser per enhet i flera examina.

Priserna per enhet för yrkeshögskolorna för 2001 beräknas enligt gällande bestämmelser enbart på basis av de kostnader per studerande som var och en examen i de ordinarie yrkeshögskolorna förorsakat år 1999. De sista temporära yrkeshögskolor som deltagit i yrkeshögskoleförsök blir ordinarie den 1 augusti 2000. I de temporära yrkeshögskolorna ordnades ännu år 1999 i omfattande utsträckning sådan utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen. Om den utbildning som ordnades år 1999 i de temporära yrkeshögskolorna inte beaktades när yrkeshögskolornas priser per enhet för 2001 bestäms, skulle priserna per enhet nämnda år kunna snedvridas i vissa examina och bli slumpmässiga.

Ändringsförslag

Det förslås att rubriken för 66 § och 66 § 3 mom. lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras så, att när yrkeshögskolornas priser per enhet bestäms för 2001 beaktas i de faktiska kostnaderna för 1999 utöver de ordinarie yrkeshögskolornas kostnader även de kostnader som föranleds av utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen i de temporära yrkeshögskolorna.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga verkningar på antalet lärare eller andra anställda inom undervisningsväsendet eller på deras uppgifter.

Genom den reform som gäller betalningen av avgångsbidraget och utbildningsstödet blir ansvarsfördelningen klarare mellan statskontoret och Utbildnings- och avgångsbidragsfonden vid beviljandet av förmånerna. Förslagen motsvarar den praxis som följts.

De ändringar som föreslås i lagen om grundläggande konstundervisning ändrar inte den praxis som utbildningsanordnarna för närvarande följer vid elevantagningen och fastställandet av elevavgifter.

Propositionen har inga betydande ekonomiska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet.

Finlands Kommunförbund gjorde i mars 1999 en framställning hos undervisningsministeriet om ändring av bestämmelserna om elevantagning och personalen i lagen om grundläggande konstundervisning. Undervisningsministeriet har ordnat ett diskussionsmöte om förslagen gällande den grundläggande konstundervisningen. Utlåtanden om de förslag som gäller den grundläggande konstundervisningen har givits av Förbundet

för konstskolor för barn och unga i Finland, Finlands musiklärarinrättnings förbund och Suomen Tanssioppilaitosten liitto. I utlåtandena har man i regel förhållit sig positivt till förslagen.

Vid beredningen av de övriga förslagen har undervisningsministeriet hört bl.a. finansministeriet, Utbildnings- och avgångsbidragsfonden, Utbildningsstyrelsen, Finlands Kommunförbund och Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

5. Lagstiftningsordning

Enligt 6 § 2 mom. Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I den föreslagna lagen om ändring av 6 och 12 § lagen om grundläggande konstundervisning föreskrivs om möjligheten att beakta sökandenas och elevernas boningsort vid antagningen och vid fastställandet av elevavgifter. Då det på det sätt som konstateras under punkt 1.4 förefaller finnas godtagbara skäl för att sökande och elever behandlas olika, är lagförslaget i överensstämmelse med bestämmelserna i grundlagen och kan därmed antas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de synpunkter gällande grundläggande fri- och rättigheter som hänför sig till förslaget anser regeringen det dock önskvärt att riksdagens grundlagsutskotts utlåtande inhämtas om förslaget.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 37 och 53 § lagen om grundläggande utbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om grundläggande utbildning (628/1998) 37 § 3 mom.
och 53 § 2 mom. som följer:

37 §

Personal

I fråga om behörighetsvillkoren för rektor
och lärare gäller vad som bestäms genom
förordning och vad utbildningsstyrelsen
föreskriver. Undervisningsministeriet kan av
särskilda skäl bevilja dispens från dessa vill-
kor.

53 §

*Övergångsbestämmelse som gäller
personalen*

re, arbetstagare samt timlärare som avses i
1 mom. och som när denna lag träder i kraft
har rätt till periodisk ersättning eller lön på
indragningsstat, har fortfarande rätt till
nämnda förmåner enligt de bestämmelser
som gäller när denna lag träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Utan hinder av 53 § 2 mom. betalas av-
gångsbidrag och utbildningsstöd som bevil-
jats innan denna lag träder i kraft enligt de
bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

De tjänsteinnehavare och befattningshava-

2.

Lag**om ändring av 30 och 43 § gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen av den 21 augusti 1998 (629/1998) 30 § 3 mom. och 43 § 2 mom.
som följer:

30 §

Personal

43 §

*Övergångsbestämmelse som gäller
personalen*

I fråga om behörighetsvillkoren för rektor
och lärare gäller vad som bestäms genom
förordning och vad utbildningsstyrelsen
föreskriver. Undervisningsministeriet kan av
särskilda skäl bevilja dispens från dessa vill-
kor.

De tjänsteinnehavare och befattningshava-
re, arbetstagare samt timlärare som avses i 1
mom. och som när denna lag träder i kraft
har rätt till periodisk ersättning eller lön på
indragningsstat, har fortfarande rätt till

nämnda förmåner enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

gångsbidrag och utbildningsstöd som beviljats innan denna lag träder i kraft enligt de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Denna lag träder i kraft den 2000.
Utan hinder av 43 § 2 mom. betalas av-

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av 6 och 12 § lagen om grundläggande konstundervisning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om grundläggande konstundervisning (633/1998) 12 §
1 mom. samt
fogas till 6 § ett nytt 2 mom. som följer:

6 §

Elevantagning

Utbildningsanordnaren kan ingå avtal om elevantagningen med en eller flera kommuner eller någon annan utbildningsanordnare. Utan hinder av 1 mom. kan vid antagningen sådana sökande som avses i avtalet eller sådana sökande som kommer från den egna kommunen i fråga om utbildning som kommunen ordnar och som uppfyller de krav på kunskaper eller färdigheter som förutsätts vid antagningen ges företräde.

ut av eleverna. Den kommun som är utbildningsanordnare kan fastställa avgifter till olika belopp för elever från den egna kommunen och för andra elever. Om utbildningsanordnaren har ingått avtal med en eller flera kommuner eller någon annan utbildningsanordnare om fördelningen av kostnaderna för ordnandet av utbildningen, kan dessutom elevavgifterna fastställas till olika belopp för de elever som omfattas av avtalet och för övriga elever.

12 §

Avgifter som tas ut av eleverna

Skäliga avgifter för undervisningen kan tas

Denna lag träder i kraft den 2000.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av 3 § lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 21 augusti 1998 om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor (638/1998) 3 § 2 mom. som följer:

3 §

På de försök som pågår när denna lag träder i kraft och på de försök som inleds senast den 1 augusti 1998 tillämpas bestämmelserna i den lag som nämns i 1 § och de med stöd av den utfärdade bestämmelserna om studier och examina inom försöket, intagning av studerande, ändring, komplettering och indragning av försökstillstånd samt avslutande av försök. Till sådan utbildning som avses i försöket med utbildning på ungdomsstadiet kan studerande antas sista gången år 2001. I fråga om förvaltningen av en försöksenhet gäller den lag som nämns i 1 §, om inte de utbildningsanordnare som

varit huvudmän för läroanstalterna i försöksenheten avtalar något annat eller om inte den utbildningsanordnare som varit huvudman för läroanstalterna i försöksenheten beslutar något annat. I fråga om förvaltningen av en tvåspråkig försöksenhet gäller dock 6 § 4 mom. i den lag som nämns i 1 §. I fråga om försöksenhetens finansiering gäller 18 § 1 mom. och 19 § i den lag som nämns i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 66 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) rubriken för 66 § samt 66 § 3 mom. som följer:

66 §

Priserna per enhet för yrkesutbildning och yrkeshögskolor 1999, 2000 och 2001

som leder till yrkeshögskoleexamina vid yrkeshögskolor och temporära yrkeshögskolor med avdrag för kostnader för studiesociala förmåner för studerande i yrkesutbildning.

När yrkeshögskolornas priser per enhet bestäms för 1999 och 2001 tillämpas utan hinder av 20 § som kalkyleringsgrund för priserna per enhet kostnaderna för utbildning

Denna lag träder i kraft den 2000.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 3 mars 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Maija Rask*

1.

Lag**om ändring av 37 och 53 § lagen om grundläggande utbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om grundläggande utbildning (628/1998) 37 § 3 mom.
och 53 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §

Personal

Om behörighetsvillkoren för rektor och lärare bestäms genom förordning. Vederbörande ministerium kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor.

I fråga om behörighetsvillkoren för rektor och lärare gäller vad som bestäms genom förordning och vad utbildningsstyrelsen föreskriver. Undervisningsministeriet kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor.

53 §

Övergångsbestämmelse som gäller personalen

De tjänsteinnehavare och befattningshavare, arbetstagare samt timlärare som avses i 1 mom. och som när denna lag träder i kraft har rätt till avgångsbidrag, utbildningsstöd, periodisk ersättning och lön på indragningsstat, har fortfarande rätt till nämnda förmåner enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

De tjänsteinnehavare och befattningshavare, arbetstagare samt timlärare som avses i 1 mom. och som när denna lag träder i kraft har rätt till periodisk ersättning eller lön på indragningsstat, har fortfarande rätt till nämnda förmåner enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 2000.
Utan hinder av 53 § 2 mom. betalas avgångsbidrag och utbildningsstöd som beviljats innan denna lag träder i kraft enligt de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 30 och 43 § gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen av den 21 augusti 1998 (629/1998) 30 § 3 mom. och 43 § 2 mom.
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §

Personal

Om behörighetsvillkoren för rektor och lärare bestäms genom förordning. Vederbörande ministerium kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor.

I fråga om behörighetsvillkoren för rektor och lärare gäller vad som bestäms genom förordning och vad utbildningsstyrelsen föreskriver. Undervisningsministeriet kan av särskilda skäl bevilja dispens från dessa villkor.

43 §

Övergångsbestämmelse som gäller personalen

De tjänsteinnehavare och befattningshavare, arbetstagare samt timlärare som avses i 1 mom. och som när denna lag träder i kraft har rätt till avgångsbidrag, utbildningsstöd, periodisk ersättning och lön på indragningsstat, har fortfarande rätt till nämnda förmåner enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

De tjänsteinnehavare och befattningshavare, arbetstagare samt timlärare som avses i 1 mom. och som när denna lag träder i kraft har rätt till periodisk ersättning eller lön på indragningsstat, har fortfarande rätt till nämnda förmåner enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Utän hinder av 43 § 2 mom. betalas avgångsbidrag och utbildningsstöd som beviljats innan denna lag träder i kraft enligt de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 6 och 12 § lagen om grundläggande konstundervisning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om grundläggande konstundervisning (633/1998) 12 §
1 mom. samt
fogas till 6 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Elevantagning

Utbildningsanordnaren kan ingå avtal om elevantagningen med en eller flera kommuner eller någon annan utbildningsanordnare. Utan hinder av 1 mom. kan vid antagningen sådana sökande som avses i avtalet eller sådana sökande som kommer från den egna kommunen i fråga om utbildning som kommunen ordnar och som uppfyller de krav på kunskaper eller färdigheter som förutsätts vid antagningen ges företräde.

12 §

Avgifter som tas ut av eleverna

Skäliga avgifter för undervisningen kan tas ut av eleverna.

12 §

Avgifter som tas ut av eleverna

Skäliga avgifter för undervisningen kan tas ut av eleverna. Den kommun som är utbildningsanordnare kan fastställa avgifter till olika belopp för elever från den egna kommunen och för andra elever. Om utbildningsanordnaren har ingått avtal med en eller flera kommuner eller någon annan utbildningsanordnare om fördelningen av kostnaderna för ordnandet av utbildningen, kan dessutom elevavgifterna fastställas till olika belopp för de elever som omfattas av avtalet och för övriga elever.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av 3 § lagen om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 21 augusti 1998 om upphävande av lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor (638/1998) 3 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

På de försök som pågår när denna lag träder i kraft och på de försök som inleds senast den 1 augusti 1998 tillämpas bestämmelserna i den lag som nämns i 1 § och de med stöd av den utfärdade bestämmelserna om studier och examina inom försöket, intagning av studerande, ändring, komplettering och indragning av försökstillstånd samt avslutande av försök. För förvaltningen av en försöksenhet gäller den lag som nämns i 1 §, om inte de utbildningsanordnare som varit huvudmän för läroanstalterna i försöksenheten avtalar något annat eller om inte den utbildningsanordnare som varit huvudman för läroanstalterna i försöksenheten beslutar något annat. I fråga om förvaltningen av en tvåspråkig försöksenhet gäller dock 6 § 4 mom. i den lag som nämns i 1 §. I fråga om försöksenhetens finansiering gäller 18 § 1 mom. och 19 § i den lag som nämns i 1 §.

På de försök som pågår när denna lag träder i kraft och på de försök som inleds senast den 1 augusti 1998 tillämpas bestämmelserna i den lag som nämns i 1 § och de med stöd av den utfärdade bestämmelserna om studier och examina inom försöket, intagning av studerande, ändring, komplettering och indragning av försökstillstånd samt avslutande av försök. *Till sådan utbildning som avses i försöket med utbildning på ungdomsstadiet kan studerande antas sista gången år 2001.* I fråga om förvaltningen av en försöksenhet gäller den lag som nämns i 1 §, om inte de utbildningsanordnare som varit huvudmän för läroanstalterna i försöksenheten avtalar något annat eller om inte den utbildningsanordnare som varit huvudman för läroanstalterna i försöksenheten beslutar något annat. I fråga om förvaltningen av en tvåspråkig försöksenhet gäller dock 6 § 4 mom. i den lag som nämns i 1 §. I fråga om försöksenhetens finansiering gäller 18 § 1 mom. och 19 § i den lag som nämns i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 66 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) rubriken för 66 § samt 66 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

66 §

Priserna per enhet för yrkesutbildning och yrkeshögskolor 1999 och 2000

När yrkeshögskolornas priser per enhet bestäms för 1999 tillämpas utan hinder av 20 § som kalkyleringsgrund för priserna per enhet kostnaderna för utbildning som leder till yrkeshögskoleexamina vid yrkeshögskolor och temporära yrkeshögskolor med avdrag för kostnader för studiesociala förmåner för studerande i yrkesutbildning.

Föreslagen lydelse

66 §

Priserna per enhet för yrkesutbildning och yrkeshögskolor 1999, 2000 och 2001

När yrkeshögskolornas priser per enhet bestäms för 1999 och 2001 tillämpas utan hinder av 20 § som kalkyleringsgrund för priserna per enhet kostnaderna för utbildning som leder till yrkeshögskoleexamina vid yrkeshögskolor och temporära yrkeshögskolor med avdrag för kostnader för studiesociala förmåner för studerande i yrkesutbildning.

*Denna lag träder i kraft den 2000.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.*
